

Катерина МУЗИЧКА,
здобув. другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету початкової освіти та мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка;

Наук. кер. Зоряна ГНАТІВ,
канд. філос. наук, доц. кафедри вокально-хорового, хореографічного
та образотворчого мистецтва факультету початкової освіти та мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка.

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕНЬ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ: ЖАННА КОЛОДУБ ТА ЮДІФ РОЖАВСЬКА

У пропонованій публікації робимо акцент на актуальності культурного розвитку молодого покоління на національних музичних здобутках, зокрема на музичній спадщині Ж. Колодуб та Ю. Рожавської. Сьогодні, з огляду на військову агресію з боку Росії, ця актуальність ще більш виразна, значуща й певною мірою необхідно кричить. Боротьба за українську мову, культуру, музику набирає обертів, тому кожен на своєму місці повинен змінювати свідомість тих людей, для яких прийнятне твердження «какая різниця».

Ключові слова: *Жана Колодуб, Юдіф Рожавська, творча спадщина, музичне виховання, національні здобутки.*

У період відродження національної культури все більшої актуальності набуває ретельне вивчення і пропагування творчої спадщини сучасних українських композиторів. Сьогодні без цього також неможливо уявити процес професійної підготовки музикантів, педагогів різних рівнів. Важливість цих завдань підкреслюється у всіх навчальних програмах – від дитячих музичних шкіл до закладів вищої освіти, культури і мистецтв. Значний внесок у розвиток сучасної вітчизняної культури та освіти здійснили народна артистка України, член-кореспондент Академії мистецтв України, професор Національної музичної академії України Жанна Юхимівна Колодуб та українська композиторка Юдіф Рожавська. У повному обсязі багатогранна творча

діяльність мисткинь у дискурсі соціокультурного контексту епохи, життєвого шляху, феноменів «жінка-композитор, жінка-музика», жіночих поглядів на світ та їх вияв через музику детально не досліджувалась, у зв'язку з чим багато аспектів залишається поза увагою дослідників.

Щодо вивчення мистецьких постатей Ж. Колодуб та Ю. Рожавської, то варто зазначити, що вітчизняні музикознавці зверталися до висвітлення життя та творчості композиторки починаючи з 80-х рр. ХХ ст. Це публікації М. Черкашиної-Губаренко, А. Бутук, С. Алексеєвої, В. Клина, А. Оджубейської, О. Олійника, І. Юдкіна, М. Загайкевич, О. Лігус, Ю. Станішевського, Т. Омельченко, Р. Сулім. Особливу вагомість у дослідженнях складають монографії М. Черкашиної-Губаренко «Творчі дебюти Жанни Колодуб» (1999) [6] та Р. Сулім «Композитор Жанна Колодуб: сторінки життя і творчості» (2017) [2]. Р. Кулика та Ю. Токарева «Юдіф Рожавська. Творчий портрет» [2], М. Бурбана «Музичний спектакль для дітей» [1] та ін.

Незважаючи на те, що є багато білих плям у ставленні нашої держави до підтримки національної культури та освіти, наші мистці та мисткині, наш потужний інтелектуальний потенціал через терни гідно ніс і несе цей генетичний код нації протягом всього свого історичного часу. Свідченням цього є багата культурно-історична спадщина мужнього та співучого українського народу. В творчості практично кожного композитора можна відшукати щось нове і цікаве, і можна ще знаходити багато рідної музики, яка нам невідома.

Тема дослідження бере за основу важливість здобутків сучасних українських композиторів у процесі національного виховання молодого покоління крізь призму тих подій, що розгортаються на наших очах. Нами було обрано для наукових розвідок постаті двох мисткинь, яких глибоко турбували (і продовжують турбувати) проблеми виховання дітей на засадах національної культури – Жанну Юхимівну Колодуб та Юдіф Григорівну Рожавську. Неординарний життєвий та творчий шлях композиторів, їх світогляд, їхня

невтомна праця у царині «виховання музикою» спонукали до більш детального вивчення означеної теми, а також її висвітлення у рамках магістерської роботи.

Поруч з відомим композиторами другої половини ХХ – початку ХХІ ст. – Миколою Колесою, Мирославом Скориком, Леонідом Грабовським, Валентином Сильвестровом, Лесею Дичко, Євгеном Станковичем, Ігорем Карабицем, Богданою Фільц, Ганною Гаврилець, Левком Колодубом, Олександром Яковчуком, Віктором Камінським, Миколою Ластовецьким, Олександром Козаренком та іншими; кращими представниками пісенної творчості – Платоном Майбородою, Олександром Білашем, Ігорем Шамо, Аркадієм Філіпенком, Володимиром Івасюком, Тарасом Петриненком та іншими, які культивували свою національну належність, працювали на міцному фундаменті національних мотивів та впливі місцевих історико-культурних традицій чільне місце посідають постаті Жанни Колодуб та Юдіф Рожавської. Творчість цих жінок-композиторок вагомою складовою увійшла до сучасного українського культурного простору, збагативши національну музичну скарбницю. Вона співзвучна нашому сьогоденню, тому близька і зрозуміла багатьом. Їх музичне мистецтво – радісне та світле, що приваблює ліризмом, щедрістю барв, яскравістю образів, художнім темпераментом.

Познайомившись з музикою Ж. Колодуб та Ю. Рожавської, ми вирішили більш детально дослідити їхню творчість, оскільки постаті композиторок ще багатьом невідомі. Поєднання двох мистецьких світів в одному дослідженні спонукав також той факт, що обидві композиторки мешкали свого часу в одному будинку в Києві. Діти мисткинь і до сьогодні підтримують дружні стосунки. Під час написання магістерської роботи ми познайомитись з дочкою Жанни Колодуб – Оксаною Колодуб та дочкою Юдіф Рожавської – Марією Немировською. Спілкування з такими неординарними особистостями, які теж вибрали творчу мистецьку стежину життєвого шляху, було надзвичайно цікавим, з відчуттям безпосередньої близькості до самих композиторок. Адже хто може найкраще і наповніше відобразити відтінки зовнішнього та внутрішнього світу своїх батьків, як не власні діти. Ми дізналися невідомі

факти про їх відомих батьків та збагатились новими знаннями про глибину національного мистецького буття. Сердечними вітання люб'язно обмінялись і з самою Жанною Колодуб.

Жанна Колодуб – народна артистка України, композиторка, педагогиня, членкиня Національної спілки композиторів України, заслужена діячка мистецтв України, професорка Національної музичної академії імені П.І.Чайковського, лауреатка міжнародних і всеукраїнських конкурсів. Авторка понад ста творів різних жанрів симфонічної, інструментальної, камерно-вокальної музики і нині – у розквіті творчих сил і задумів. Відомий український композитор Мирослав Скорик охарактеризував Жанну Колодуб як «талановиту композиторку, яка в своїй творчості охоплює чи не всі існуючі жанри музичного мистецтва. У її вагомому творчому доробку – симфонічні твори, чимало прекрасної музики для камерних ансамблів, безліч інструментальних мініатюр та яскравих п'єс і спектаклів для дітей та юнацтва... Кожний наступний твір авторки – це абсолютно нова музика, краса якої криється передусім у природності вислову, за відсутності будь-якої надуманості і штучарства...» [4].

Особливий інтерес у слухачів викликають твори композиторки, присвячені дітям, бо в них відчувається велика любов і розуміння дитячих потреб. Це дитячий балет «Снігова королева», збірки пісень на народні тексти «Обробки пісень народів світу» та «Музична абетка», дитячий мюзикл «Пригоди на Міссісіпі» за романом Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна», балети для малюків «Пригоди Веснянки» і «Снігова королева» та ін. Ці твори мають великий навчальний, розвиваючий та виховний потенціал.

Творчість Жанни Колодуб відзначена Золотою медаллю Академії мистецтв України, державними преміями ім. М.Лисенка та В.Косенка, конкурсу імені Іванни та Мар'яна Коць, премією «Золота фортуна» Міжнародної академії рейтингу популярності та якості. Музичні твори однієї з відомих композиторів-жінок України часто виконуються й видаються в Німеччині, Англії, Польщі, Чехії, Данії, Канаді, США, Єгипті, країнах СНД. Твори Ж.Колодуб звучать на

Всеукраїнських і Міжнародних конкурсах, на Міжнародних фестивалях «Київ Музик Фест», «Сурми», «Музичні прем'єри сезону» та ін.

Оригінальні та різнобарвні композиції Жанни Колодуб приваблюють насамперед яскравими художніми образами, а також щирістю, емоційністю та природністю викладу. Вони входять сьогодні не тільки до концертних програм відомих музикантів, але й до педагогічного репертуару виконавців різних спеціальностей на усіх етапах навчання – від музичних шкіл до консерваторій.

Юдіф Рожавська – українська композиторка, піаністка, яка працювала в царині українського музичного мистецтва, пишучи музику до пісень, опер, балетів, телешоу. Серед найвідоміших пісень – знаменита пісня «Летять ніби чайки». Дослідники зазначають: «Як підтвердив час, ми маємо низесенько вклонитися і поетесі Ладі Реві, і композиторці Юдіф Рожавській за їхній безсмертний твір «Летять, ніби чайки», який став одним з найкращих у ХХ столітті» [3]. Пісня має цікаву історію створення, на якій ми детальніше зупиняємось в основній частині роботи.

Обидві композиторки народились в Україні. Ж. Колодуб і на сьогоднішній час живе і працює в Києві. Ю. Рожавська похоронена на Київщині недалеко від Бучі та Ворзеля – тих міст, які зазнали жорстоких нищівних ударів російських ракет влітку 2022 р. Недалеко розташований і дім композитора Б. Лятошинського. На час написання магістерської роботи доля могил подружжя Рожавських нам, як і дочці Марії, була невідомою. Марія Немировська уже 30 років проживає в Ізраїлі, а час локдауну через коронавірусну пандемію, а згодом воєнний стан не дозволив приїхати в Україну. Після нашого знайомства з дочкою Марією та особливостями мистецької сім'ї її батьків, бажання відвідати могили відомого подружжя Рожавських відчувається нами на рівні певного морального обов'язку.

Ці дві жінки-композиторки Жанна Юхимівна та Юдіф Григорівна зі своєю подібністю та відмінністю були до безтями закохані у життя та музику. Будучи яскраво вираженими українськими патріотками, своєю тонкою душею та великим серцем вони гаряче любили все українське – мову, літературу,

пісню, мистецтво. Мисткині вкладали в свою музику те, що відчували, внутрішнє, душевне, не намагаючись запропонувати щось штучне чи видумане. Музична спадщина композиторок розкриває їх світобачення, внутрішній світ, щирість почуттів, переживань. Через твори ліричного характеру у формі естетизованих переживань у творчості композиторок осмислюється сенс людського буття.

Бажання досліджувати життя та творчість саме жінок-композиторок підсилюється ще і тим фактором, що, будучи дивовижним явищем, музичний талант стає ще дивовижнішим, коли ним володіє жінка. Тема жіночності (оскільки є суб'єктивною), безперечно, дуже делікатна. Феномен жіночої творчості – у віддзеркаленні багатогранності внутрішнього світу жінки, у синтезі двох непримиренних сторін – чоловічої мужності та романтичної жіночності. І хоч музика не ділиться на чоловічу та жіночу, але світ думок та образів, створений талантом і натхненням жінки. Напевне, має своє забарвлення. Часто в історії людства місце, право жінки применшувалось чи сприймалося неоднозначно. Але загальновідомо, що гармонійний розвиток суспільства неможливий, якщо в ньому принижена чиясь роль, тим більше жінки. Відтак становище жінки в суспільстві є показником рівня цивілізованості держави.

Висновки. Отже, вивчення та пропагування творчої спадщини українських композиторів є важливим завданням у процесі як відродження національної культури, так і формування молодшої генерації музикантів. Вивчення композиторської діяльності Ж. Колодуб та Ю. Рожавської уможливить, з одного боку, сформувати у школярів уявлення про безперервність та поступальний розвиток вітчизняного музичного мистецтва, а з іншого, – відкриє їм світ музики сучасних композиторів, навчить орієнтуватися у ній та оцінювати її з художньо-естетичних позицій, що особливо важливо у культурологічному творенні сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурбан М. Музичний спектакль для дітей : монографія. Дрогобич : Посвіт, 2007. 100 с.
2. Кулик Р., Токарев Ю. Творчі портрети. Юдіф Рожавська. Київ : Музична Україна, 1982. 52 с.
3. Маслій М. «Летять, ніби чайки» – безсмертний твір, який став одним із найкращих в ХХ столітті. URL: <https://bspravu.org.ua/pisennyi-sad/letiat-niby-chaiky-bezsmertnyi-tvir-iakyi-stav-odnym-iz-naikrashchykh-v-khkh-stolitti/> (дата звернення: 03.12.22).
4. Сулім Р. Колодуб Жанна Юхимівна / Енциклопедія сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=5681 (дата звернення: 25.11.22).
5. Сулім Р. Композитор Жанна Колодуб: сторінки життя і творчості : монографія. Суми : ВБ Еллада, 2017. 619 с.
6. Черкашина-Губаренко М. Творчі дебюти Жанны Колодуб : монографія. Київ, 1999. 24 с.